

Front Cover

Back Cover

Niu Tirani. Tau Toru Te Kau Ma Rima O Kuini Wikitoria. No. LV.

Whakawhaititanga.

- Whakaingoatanga.
- Matua-korero.
- Ingoa Poto.
- Whakamaramatanga.
- E ahei ana te Kawana ki te tuku moni mo nga Kura Maori, ahakoa kore he moni e tukua mai ana e te Maori.
- Nga Kura e tika ai te tuku moni.
- E ahei ana te Kawana ki te tono whenua hei whakatuturutanga mo nga Kura.
- Nga whenua e tika ana mo te pera.
- E ahei ana te Kawana ki te whakarite tangata hei Kai-Whakahaere tikanga mo aua whenua.
- Nga ritenga me ka mate, ka aha ranei, nga Kai-Whakahaere tetahi ranei o ratou.
- E tika ana ma aua Kai-Whakahaere e reti aua whenua mo tetahi takiwa.
- He tikanga mo nga moni reti e riro mai ana.

HE TURE hei whakatika i "Te Ture Kura Maori, Whakaingoatanga. 1867."

[14 *Nowema*, 1871.]

No Te Mea he mea tika ia hei whakanui haere i te whakaakoranga Matua-Korero. a te tangata i nga Takiwa Maori, me te whakahaeretanga o nga tikanga o "Te Ture Kura Maori 1867," mehemea ka hoatu he mana ki te Kawana e tika ai ia te awhina i nga kura i etahi wahi, kia kore ia e herea e nga tikanga e whakatakototia ana e taua Ture, ahakoa kore e ata oti aua tikanga te whakarite e te tangata:

NA KA MEINGATIA HEI TURE e te Runanga Nui o Niu Tirani i tona huihuinga i roto i te Paremete, i runga hoki i te mana o taua Runanga, nga ritenga i raro iho nei:—

- Ko te ingoa Poto o tenei Ture ko "Te Ture whakatika i te Ingoa Poto. Ture Kura Maori, 1871."
- Ko te ritenga o te kupu nei "taua Ture," e whakahuatia ana Whakamaramatanga. i roto i tenei Ture, koia tenei ko "Te Ture Kura Maori 1867."
- Ahakoa nga tikanga i roto i taua Ture, ki te kore e taea e nga E ahei ana te Kawana ki te tuku moni mo nga Kura Maori, ahakoa kore he moni e tukua mai ana e te Maori. tangata Maori o tetahi takiwa te whakatu kura i raro i taua Ture i te kore moni i a ratou, te homai ranei tetahi rawa hei oranga mo nga kura kua whakaturia ketia atu; ki te mea ka whakaarotia ranei he mea tika ia hei whakanuihaere i te akoranga a te tangata i taua takiwa Maori—penei e tika ana ma te Kawana i roto i tona Runanga e whakaaetia nga moni e pai ai ia i nga moni e takoto ana inaianei i te Tino Kai-tiaki moni o te Koroni i raro i nga ritenga o taua Ture, i nga moni ranei e hua mai a muri ake i raro i nga ritenga o taua Ture, hei moni whakaputa i tetahi i katoa ranei o nga tikanga kua whakahuatia ki raro nei, ara—
Mo te whaihangatanga me te whakaoranga tonutanga o nga Whare Kura i raro i taua Ture, me etahi atu whare i taua takiwa e tika ana kia hangaia i runga i nga ritenga o te kura.
Hei utu i nga Kai-titiro kura me nga Kai-whakaako, hei hoko pukapuka, hei aha noa atu ranei i runga i taua kura.
Hei moni whakaputa i etahi ritenea noa atu o taua Ture.
- Nga Kura e tika ai te tuku moni. Ko aua moni e tika ana kia whakaaetia, ahakoa mo nga kura kua oti te whakatu mo nga mea ranei e meatia ana kia whakaturia, i raro i te mana o taua Ture; mo etahi kura, kareti ranei, kaore i raro i te mana o taua Ture hei akonga tamariki Maori, Hawhe Kaihe ranei, me ka whakaturia a muri ake nei. Engari, kua whakaritea he mea tika ia ma te Kawana i roto i tona Runanga e whakatakoto i ana ritenga e pai ai ia hei whakahaeretanga mo aua moni me ka whakaaetia: Kua whakaritea hoki, hei mua mai o te whakaaetanga moni mo etahi kura hou e meatia ana kia whakaturia i

raro i te mana o taua Ture, me whakarite nga tikanga katoa o te wahanga tuarua o te waru o nga tekiona o taua Ture kia tino rite rawa.

- E ahei ana te Kawana ki te tono whenua hei whakatuturutanga mo nga Kura. Ki te mea ka kore e taea e nga tangata Maori o tetahi wahi o te Koroni te homai moni (i runga i nga take kua korerotia ki runga ake nei) hei whakatu, hei whakatumautanga ranei, mo nga tu kura kua whakahuatia i te tekiona i mua tonu atu o tenei, engari e pai ana ratou ki te tuku mai he whenua hei whakarite; ka penei ka tika ma te Kawana i roto i tona Runanga, ki te mea he tika ki tana whakaaro te pera, mana e tono (hei tikanga mo tona whakaaetanga me tona tukunga moni i raro i te mana o nga tikanga o tenei Ture) kia rahuitia e aua tangata Maori, e etahi ranei o ratou, tetahi wahi, etahi wahi ranei, whenua—ko taua whenua ka hoatu ki etahi tangata hei Kai-pupuri hei Kai-whakahaere me te mea kua oti te whakaatu ki raro iho nei nga ritenga, a ka puritia e ratou hei taonga e taea ai te whakahaere i nga tikanga o te kura, o nga kura ranei, i tukua mai ai taua whenua, ahakoa he mea whakatu aua kura i raro i taua Ture, kaore ranei—mo nga kura katoa ranei kua whakaturia, e meatia ana ranei kia whakaturia, i raro i taua Ture i roto i tetahi takiwa.
- Nga whenua e tika ana mo te pera. Ko aua whenua e pai ana hei te whenua kua whakakorea te take Maori (ara te whenua kua Karaatitia), hei te whenua ranei kaore ano kia whakakorea te take Maori (te whenua kaore ano kia Karaatitia)—ki te mea ko tenei i muri nei e tika ana ki ta te Ture kia tono te Kawana ki nga tangata Maori kia meatia e ratou nga tikanga katoa e riro ai ki a ratou he take Karaati mo taua whenua, kia tika ai hoki te tuku atu ki nga Kai-pupuri e whakaturia i runga i nga ritenga kua whakaritea ki raro iho nei.
- E ahei ana te Kawana ki te whakarite tangata hei Kai-Whakahaere tikanga mo ana whenua. Kia oti te tuku he whenua hei taonga whakahaeretanga mo nga tikanga kua korerotia i runga ake nei, e tika ana ki ta te Ture ma te Kawana, i ana taima e pera ai, e whakarite kia tokorua kia nui atu ranei nga tangata hei Kai-pupuri hei Kai-whakahaere mo taua whenua; a ko te whakaturanga o aua Kai-whakahaere me panui i roto i te *Kahiti o Niu Tirani*; a me kati ano ko taua panuitanga hei whakakite i te whakaturanga o aua Kai-whakahaere; a e pai ana tetahi, tetahi ranei, o aua Kai-whakahaere kia whakarerea kia whakamutua tana mahi pera ina whakaaetia e te Kawana—tetahi, e tika ana ma te Kawana, i ona taima e pai ai ia, e whakamutu i te mahi a aua Kai-whakahaere kia mutu ai.
- Hei te matenga mahuetanga o te mahi, te pananga ranei, o Nga ritenga me ka mate, ka aha ranei, nga Kai-Whakahaere tetahi ranei o ratou. aua Kai-whakahaere (tetahi ranei o ratou) i whakaturia peratia me te mea kua oti te whakaatu i runga ake nei, e tika ana ki ta te Ture ma te Kawana e whakatu i tetahi i etahi ranei Kai-whakahaere hei whaka kapi i te turanga o te mea (o nga mea ranei) kua mate, kua mahuetia tana mahi ranei, kua panaia ranei, me te mea kua korerotia ki runga ake nei; ko aua whakaturanga katoa ka pena ano ka panuitia i roto i te *Kahiti o Niu Tirani*—a, ko nga whenua me nga taonga katoa atu kua tukua kia puritia e taua Kai-whakahaere (e aua Kai-whakahaere ranei) ka mate nei, ka mahuetia ranei tana mahi, ka panaia ranei, ko aua whenua taonga ka riro i te mea e ora ana mau ai, i te mea ranei e mau tonu ana ki tana mahi, i te mea hou i nga mea hou ranei e whakaturia ana hei whakakapi i tona i to ratou ranei turanga katoa—i ta te tika e tika ai.
- E tika ana nga Kai-pupuri nga Kai-whakahaere i aua whenua E tika ana ma aua Kai-Whakahaere e reti aua whenua mo tetahi takiwa. i runga i te whakaae a te Kawana i te tuatahi, kia riihitia kia retia atu katoa, tetahi wahi ranei, o aua whenua mo nga tau ekore e pahika atu i te rua te kau ma tahi hei nohoanga mo te tangata ake i a ia te reti (ara, ekore e tika kia retia ketia atu e ia) i runga i te ritenga o nga moni reti, me nga whakaritenga me nga tikanga, e pai ai ratou i runga i te whakaae kua kiia ki runga ake nei (ara te whakaae a te Kawana).
- Ko nga moni reti katoa me nga hua katoa e puta mai ana i He tikanga mo nga moni reti e riro mai ana. runga i aua whenua ki nga ringa o aua Kai-whakahaere me waiho e ratou hei moni whakahaere i nga tikanga mo nga kura Maori i roto i nga takiwa kua korerotia ake nei—ka whakahaerea aua moni ki runga ki a te Kawana ana ritenga i roto i tona Runanga e ki ai, i ona taima e pera ai, mo te rahi mo te iti.